

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

§ III. Item & internis quas habet animi dotibus, necesse est vt acquiescat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

te id à Deo vobis immitti, aut ad continendos vos in eo quem obtinetis statu, quemque perperam forte vultis extendere, aut etiam vt te à pristino, quem tibi obfuturum posthac videt, dimoueat & deiciat; aut denique, si id è suâ gloriâ futurum est, vt hunc quem geris statum amplius leuehat & extollat. Externa omnia, Dei instrumenta sunt, quibus pro sua Prouidentia vtitur industriè; circumstantiasque omnes ita attemperat, vt finem suum absque vllò aberrandi periculo consequatur. Finis autem ille, semper est bonum tuum: siquidem illud Augustini est verissimum, *Nihil tibi euenire permittet, nisi quod tibi profit etiam si nescias*; si nempe *utilissimi Domini te seruum proficere*. Itaque cum abeuntem à te fortunam videris, cum maritum spem tuam demeti, cum amicos diffluere, emori; immoto id conspicies vultu; si statum tuum per hæc immutantem Deum aspexeris. Neque iam rebus hominibusue succensebis, quos statûs non amplius posthac tibi conducturi, & in alium melioremque conuertendi, noueris esse instrumenta.

Aug. in 6
in fine.

§. III.

Qui suo statu contentus est, etiam internis quas habet animi dotibus contentus esse sit necesse est.

*Etiã suis
quisque a-
nimi doti-
bus debet
esse conten-
tus.*

VERùm ad alios adhuc sedandos motus, vt cœpit, decurrat oratio. Cùm enim hominis efformando statui, non externis tantum adminiculis vtatur Deus, sed internâ etiam hominis constitutione, vt probauimus; quæ quidem in animi dotibus, ingenio videlicet, retinendi & imaginandi potentia, indole, genio, affectionumque bonâ difficiliue temperie, maximè est posita, illud iam agendum est, & ex iis quæ iam dicta sunt conficiendum, vt suo quisque ingenio aut hebetudini, iudicandi acuminis aut tarditati, imaginationis vi aut impotentia, bene vel malè attemperato cerebro, quin & omnibus tum à natura, tum à gratia collatis donis penitus acquiescat, nec ad alia multum sollicitèue suspiret.

26.

Tract. 8.

*Quamquam
plerique
mortales*

An ergo de ingenio, inquires, iudicium sui improbitate quicquam est querulus, an alicui non ad abundantiam admensus est

27.

est Deus? mihi certè videor ingenij habere fatis, nec habeo hanc ^{suo ingenio} in parte quod conquerar. Gratiar certè oppidò maximas, aliquid ^{& iudicio} saltem bene fecisse Deum quòd existimas. Neque ego, vt fatear ^{tanquam} quod res est, multas aut graues de hanc re querelas inaudij. Nil ^{optimo, fa-} hil sanè felicius magisque ad hominis gustum distribuit Deus, ^{cile acqui-} quam duò quæ sunt præstantissima, Ingenium & Iudicium; & ^{escant, om-} inter fæminas tertium fortasse, formam & speciem. Sed de cor- ^{nibusque} poris dotibus nunc non ago. Nemo fere vnus est, qui quidquam ^{preferant.} sibi aut ingenij aut iudicij abesse fatebitur, nemo non dicet eas dotes suppetere sibi affatim, nemo sibi hanc in materiâ non gratulatur. Quid, quòd non pauci sibi abblandiantur adeò, vt neminem, aut certè rarum esse autument, qui sibi aut ingenio, aut discernendi acumine possit comparari? Hinc sanè iudicij nostri peruicacia; nolumus enim id, quòd iudicamus esse præstantius, exiliori subiicere; nullius autem iudicium præ nostro nobis placeat: hinc etiam ortum habet vsitata passim illa omnibus obtrectandi detrahendique libido. Videas enim eiusmodi ingenia, quæ nullum in Republicâ ingenium bonum esse patiantur, ne suo videlicet quidquam existimationis decedat, omnes ignaros appellant, omnes hebetes, omnes rerum incios, nec eo esse ingenio, res magnas comprehendere qui valeant, nisi tardè & tenuiter. De se verò quis id dicet? inter viros id rarò audies: inter fæminas id quidem vsitatissimum est, ingenio se non valere quòd dictitent, præsertim vbi grauiora incumbunt negotia: & quidem facillè ipsis credi posset. Verum hoc habet facilitas illa incommodi, quod credi sibi tam facillè, in re grauiissimâ homines passim indignentur. Rarò enim sese hebetes, sese ignorantes, sese ingenio exiguo esse dicunt, nisi vt laudentur: aut saltem hæc sibi ornamenta verbis tantum detrahunt, fide datâ clanculum & acceptâ, sibi minimè esse credendum. Quod sanè patet; non enim credunt ipsimet sibi, quod rursus manifestum est; nam si alius hoc ipsis enuntiet, irascuntur illico, falsumque esse clamitabunt quòd obicitur. Tamen id quod verum est semper est verum, quocumque demum edicatur ore, nec interest maris sit an fæminæ.

28. Iam verò de iudiciorum tam bonâ distributione quid dicam? certè nemo conqueritur de suo, nemo illud vellet alieno commutare; adeò suò contentus est quisque, vt suam cuius etiam

Sed hoc superbia est, paruique iudicij indicium.

præferat quantumvis magno, modò alienum sit. Illud mihi sapius cogitanti, qui tandem id fiat, ut hominibus, qui de nullâ non re conqueruntur, in hâc parte à Deo tam præclarè sit factum factis, ea tandem duplici ex capite occurrit ratio: Superbia, inquam, ingenita mortalibus; quâ sit ut quisque ea parte qua maximè homo est, maximè etiam velit esse spectabilis: Hebetudo deinde, cæcitas mentis, seu ingenij stupiditas; quæ in eiusmodi hominibus passim tanta est, ut satis ingenij perspicacitatisque iis non sit, aliena ut ingenia queant perspicere, & de illis iudicium suum ferre. Verùm id modò non ago.

Tantum quibusdam modestè frugaliterque de se sentientibus satisfaciendum mihi est, qui quod res est satis perspiciunt; non admodum præclaris nempe sese dotibus exornatos, non eâ esse perspicacitate ingenij quâ pollent plurimi, nec cæteris tum naturæ tum gratiæ dotibus, nisi leuiter admodum, si alijs comparentur, instructos. Et quamuis hoc de se posse iudicare, sit bonæ mentis deicæcatique iudicij ingens indicium, quò acuti perspicacesque homines destituuntur sapissimè; tamen anguntur non rarò, Dæmoneque materiam suggerente, conqueruntur secum taciti, rationemque exquirunt, cur non eo quò alij non pauci polleant ingenio, cur non ad litteras reconditiores capeffendas æquè ac illi idonei? videas sanè, inquirunt, quosdam scire omnia, me verò fere nihil; alijs magnâ eloquentiâ verborumque illecebris sua diuenditantibus, ego instar piscis obmutesco, nè incipientiam malè dum loquor, peius prodam: quin imò si de rebus diuinis sermo intercurrerit, alta sapiunt alij, eaque proferunt de sacris mysterijs cælestique gloriâ, quasi si cum D. Paulo tertij ut minimum, cæli adita penetrassent; ego interim in terris repo. Denique, alios video tantos à Deo fauores consequi, tantâ perfundi gratiâ, ut toti in Deum abrepti, suauissima inter suspiria gemitusque, orationi diuturnæ insistant; vbi ego præ mentis imbecillitate, ne salutationem quidem Angelicam, sine maximis euagationibus animi queo recitare. Nullus sum ego, nullius frugi, nullius pretij, aut rei. Ain verò, nullius frugi? id certè non arridet; corrigendus es, id si ita sit. Verùm an non id perspicis, ea quæ attulisti, adiaphora esse pleraque, id est, neque mala neque bona? Erras enim verò, erras grauissimè: & ut iudicio valeas optimo, perperam tamen modò iudicas. Ah Auditores, si salutis

salutis nostræ negotium ingenio perageretur & sciendi peritiâ; quàm rectè conquereremur, ingenio scientiâque nos destitui! si voce & præclare loquendo, dicendique volubilitate & eloquentiâ, æterna salus comparari posset; quàm multi cælestem gloriam obtinerent modò, quibus minimè profuit eloquentes fuisse & disertos!

30. Verùm vt scrupulos hos omnino complanem aut eximam: an non id, ex ijs quæ modò dicta sunt, clarè perspicis, illas naturæ dotes, ingenium tardum aut ad percipiendum facile, ratiocionandi industriam, eloquendi leporem & elegantiam, imo & è cælo immissos præter ordinem nonnumquam rauores, aut etiam præter morem communem denegatos, vias esse quibus à Deo ad statum tibi proprium deduceres; instrumenta denique esse & adiumenta quæ Deus cuihbet in manus dat, statui suo benè debiteque procurando? Illud enim iam liquidò demonstrauimus, quod pro futurâ conditione vitæ, variâs varijs hominibus affectiones, propensionesque in diuersa studia, diuersas admodùm indiderit, ingeniumque futuris statibus attemperarit. Nihilominus de tuo ingenio tu conquereris. An ergo diuinum tibi vis ingenium esse, Deoque par? Non tantum inquires. Quantum ergo postulas, quietus vt sis & contentus tuò? Nescio sanè inquis. Nescis? neque ego profectò scio scire qui possis, quantum rectè possis velle. Quid ergo conquereris?

*Ha quas
habes dotes
conducunt
ad tuum
statum.*

Tract. 8.

31. Age vt rem hanc consieiam; in ipso creationis tuæ exordio, concipe non nisi solam voluntatem animæ infusam tuæ; ingenium verò necdum esse distributum: quidquid igitur adhuc es, solum *Voluntas* es. Quod si voluntati tuæ sic constitutæ, omnium quotquot sunt ingeniorum daretur optio & electio, an tibi videris esse is, accommodum tibi ingenium qui seligeres? Quid ni inquires! ego sanè Salomonis vt minimum ingenium animique dotes, ijs meliùs vsurus postulassem. Næ tu profectò magni fueris ingenij, tum cum etiam nullum profus habuisses. An non id dixi, quòd nihil adhuc sis, nisi mera & sola voluntas? quò pacto igitur voluntas sola, potest iudicare quid de Salomonis ingenio aut scientiâ dicendum sit, cum intellectus ingeniumque quo hæc percipiat, voluntati necdum vllum sit assignatum? Quò pacto, inquam, voluntas rectè potest eligere, cum *Eligere*, actus sit eligenda cognoscentis intellectus; intellectu verò omni

*Neque si
daretur op-
tio, alia se-
ligere po-
tuisset.*

voluntas adhuc sit penitus destituta? Vides sanè quàm id sit ridiculum.

*Saltem tibi
conducibi-
liora quod
probatur.*

Video inquit, primum ingenium dari mihi debuisse, nec à me potuisse designari aut eligi. Verùm, aliquo cùm iam sim præditus, satis mihi perspicaciæ est vt videam, alios maiori polere ingenio, præstantioribusque præ me dotibus exornatos; Credo sanè. Verùm an id etiam vides, aliena ingenia, & dotes animi, tuo statui magis conuenire, aut tibi pro tuâ conditione magis conducere? id sanè nullus credo, videt. Longe aliud est, præstantius tuò ingenium dari aliquod; aliud verò, tibi quod sit melius. Gladius certè acu præstat aut malleo; an ideo fartori aut fabro gladius præ acu aut malleo, arti quam profitentur exercendæ, est conducibilior? Sed ne dicta repetam, clarissimè id euinco non conducere tibi dotes alias; idque hâc vnicâ ratione. Quodd si iam vbi ingenio es hebeti & ferè nullo, adhuc tamen tuo statu contentus non es, tibi que plura deberi existimas; quid tandem de te statuisses, præstantioribus animi dotibus conspicuis? Quod si iam rudis & stupidus, Dei consilia examinas, imo & condemnas, in quam non perspicacitate ingenij præfidens, audaciam assurrexisses? si iam tam humilis & depressa videatur status tui conditio, si onus tam graue quod illi annexum est, procul dubio ingeniosiori fuisset omnino intolerabile. Rursus cùm sermone tam inficèto iam & insulso, nulloque qui lepore conditur, nusquam tamen te non ingeris, facundiam quâ non vales, ad fastidium vsque putidè ostentas, omnia contemnis, de nemine non obmurmuras; Deus bone, quo non proflixis impudentiæ, facundum tibi si fuisset os, & verò etiam gratiosum. Enimverò non tibi perferendo tellus ipsa fuisset par.

Crede mihi; & dotibus quas natura Deusque contulit, contentus viue. Sufficiunt illæ tibi, vt pro conditione tuâ modestè vitam transigas. Destinato consilio, non alias tibi dedit is in cuius manus erat dare, vt statu tuo continearis, eoque contentus sis: neque verò si maiores habeas, is es, vti ijs rectè qui possis: profuturum quod putas, oneri erit & impedimento. Ingenij sanè habes satis, vt rectè sapias: sapiens autem, si munus tuum officiumque prout debes, rectè expleas. Vt autem hoc ritè sapias, non est quod scientiam maiorem expetas, sed virtutem;

exterior

c. 114

non

non ingenium acutiùs, sed constantiorem voluntatem. Itaque tuo contentus viue, & tum demum viues, & viues placide.

§. IV.

Denique vt dotibus tuis contentus sis, eas cum alienis ne compara; nec si maiores tuis in alio compereris, illi inuide.

34. **V**erùm, quod maximum in hac parte mortalibus negotium faceffit, nec suo viuere contentos finit, est quod alienam felicitatem inuidiâ liuoreque infectis aspiciamus oculis. Vnde tunc nostra nobis incipiunt displicere, dum quod magis placet, in alio comperimus. Placet plebeio homini modica quâ viuit res, donec opes in vicinâ domo conspicit: suum cuique ingenium scientiaque sufficit, dum alienum non attendit; vt autem attendit, turbatur animus, fluctuat mens, tempestas oritur illico maxima.

Nostras iactas alienis semper cõparamus.

35. At, quàm id præter rationem est, si mentem aduertas? nonne iam id planè confecimus, fassique sumus, *Vnumquemque proprium donum habere à Deo, vnum quidem sic alium verò sic?* An non tibi ad dimensum liberaliter elargitus est Deus, quidquid ratione bonâ dandum censuit? An non is, qui etiam *uentis fecit pondus*, deditque quæcumque naturæ competebant, benè vt illi foret, tibi non benè pro tua conditione exactèque ad mensus est? quid ergo obmurmuras? Obmurmuras verò, alienis rebus curiosè nimis quod intendas oculos, & quod pessimum est, tuis compares.

Sed male.

36. Hoc itaque, si magnâ cum tranquillitate viuere desideras, primum tibi præceptum scias, vt numquam te aliosque inter comparationem instituas: nec si quas habes animi dotes, si quas opes, si quam agendi industriam, si quos supernaturales fauores, si quam virtutem aut leporem, si quam agendi elegantiam, vmquam illa conferas alienis. Verùm vt tibi tecum benè sit, munificoque pro ijs largitori Deo sis gratus, neminè in rerum naturâ esse cogita, præter Deum beneficum, & te beneficij debitorem. Si nulli præterquam tibi valetudo bona, aut illud qualecumque ingenium, dotesque quantumuis tenues concessæ fuissent,

Hinc si vt pro nostris Deo sumus ingrati.